Република Северна Македонија
КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

ОКСЗД

Republika e Maqedonisë së Veriut
KOMISIONI I PARANDALIMIT DHE I MBROJTJES NGA DISKRIMINIMI

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА
KOMISIONI I PARANDALIMIT DHE I MBROJTJES NGA DISKRIMINIMI
Бр.-Nr. 08-43/1
09-01-2023 20 год.-viti
СКОПЈЕ - SHKUP

Постапувајќи по претставка бр. 08-544/1 од 17.10.2022 поднесена од [redacted] од Куманово против Јавен Обвинител во Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција [redacted] за сторена дискриминација врз основ на етничка припадност и јазик во областа на правосудство и управа, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 27 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен Весник на РСМ" бр. 258/2020), на 26.12.2022 година го донесе следното

Duke vepruar sipas parashtresës me nr.08-544 të 17.10.2022 nga [redacted] nga Kumanova kundër Prokurores Publike të Prokurorisë Themelore Publike për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit [redacted] për kryerje të diskriminimit në bazë të përkatësisë etnike dhe gjuhës në fushën e gjyqësorit dhe administratës, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi në bazë të nenit 27 paragrafi 1 i Ligjit të Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi (Gazeta Zyrtare e RMV-së nr.258/2020), më 26.12.2022 solli këtë

М И С Л Е Њ Е

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основ на етничка припадност и јазик во областа на правосудство и управа, од страна на Јавен Обвинител во Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција [redacted] спрема [redacted] од Куманово.

M E N D I M

NUK VËRTETOHET DISKRIMINIM në bazë të përkatësisë etnike dhe gjuhës në fushën e gjyqësorit dhe administratës, nga ana e Prokurores Publike të Prokurorisë Themelore Publike për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit [redacted] ndaj [redacted] nga Kumanova.

О б р а з л о ж е н и е

До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесена е претставка заверена со архивски број 08-544/1 од 17.10.2022 година од [redacted] од Куманово против Јавен Обвинител во Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција [redacted] за сторена дискриминација врз основ на етничка припадност и јазик во областа на правосудство и управа.

Arsyetim

Drejtuar Komisionit të Parandalimit dhe të Mbrojtjes nga Diskriminimi është dorëzuar parashtresë e vërtetuar me numër arkivi 08-544/1 të datës 17.10.2022 nga [redacted] nga Kumanova kundër Prokurores Publike të Prokurorisë Themelore Publike për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit [redacted] për diskriminim të kryer në bazë të përkatësisë etnike dhe gjuhës në fushën e gjyqësorit dhe administratës.

Во поднесената претставка подносителот наведува дека во текот на истражна постапка Јавната Обвинителка [redacted] спротивно на член 9 од Законот за кривична постапка одбива доказите да му ги издаде преведени на албански јазик.

Në parashtresën e dorëzuar parashtruesi thekson se gjatë procedurës hetimore Prokurorja Publike [redacted] në kundërshtim me nenin 9 të Ligjit të Procedurës Penale refuzon që provat t'ia jep të përkthyera në gjuhën shqipe.

На 24.11.2022, Комисијата, согласно член 24 став 7 и член 26 од Законот за спречување и заштита од дискриминација достави известување до Јавен Обвинител во Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција [redacted] со барање за писмено произнесување по наводите од претставката, во рок од 15 дена од приемот на известувањето.

Më datë 24.11.2022, Komisioni në përputhje me nenin 24 paragrafi 7 dhe nenin 26 të Ligjit të Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi dorëzoi njoftim deri te Prokuroja Publike e Prokurorisë Themelore Publike për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit Maja Koneska, me kërkesë që me shkrim të prononcohet për pretendimet në parashtresë, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i njoftimit.

На 07.12.2022 година до Комисијата стигна писмено произнесување по наводите во претставката. Во одговорот не известуваат дека во случајот на лицето [redacted] неговите права во истражната постапка се целосно запазени согласно на Законот за кривична постапка и согласно на правилата на Венецијанската Комисија кои се однесуваат на правата на заедниците на користење на мајчин јазик во постапката.

Më datë 07.12.2022 Komisioni pranoi prononcim me shkrim për pretendimet në parashtresë. Në përgjigjen ata na informojnë se në rastin e personit [redacted] respektohen plotësisht të drejtat e tij në procedurën hetimore në përputhje me Ligjin e Procedurës Penale dhe në përputhje me rregullat e Komisionit të Venecias që kanë të bëjnë me të drejtat e komuniteteve për përdorimin e gjuhës së tyre amtare në procedurë.

Имено, против подносителот на претставка [redacted] започната била истрага и во текот на истрагата обвинетиот бил повикан да ја изнесе својата одбрана, при што на записник за испитување на обвинет од 12.02.2021 година, во присуство на неговиот бранител [redacted], адвокат од Скопје бил поучен за користење на јазикот согласно член 9 од ЗКП. Кога бил прашан дали го разбира македонскиот јазик на кој се

Në të vërtetë, kundër parashtruesit të ankesës [redacted] ka filluar hetim dhe gjatë hetimit i akuzuari është thirrur të paraqesë mbrojtjen e tij, ndërsa në procesverbal nga marrja në pyetje e të akuzuarit më datë 12.2.2021, në prani të mbrojtësit të tij [redacted] avokat nga Shkupi është udhëzuar për përdorimin e gjuhës në pajtim me nenin 9 të Kodit të procedurës penale. Kur është pyetur nëse e kupton gjuhën maqedonase në të cilën

води постапката и на поуката заведена во записникот истиот се потпишал. Потоа на македонски јазик бил поучен за неговите права и обврски согласно член 205 став 2 и член 206 од ЗКП. Истиот како што ги разбрал поуките така на секоја од нив бил потпишал. Лицето [redacted] на преземените процесни дејствија немал никаква забелешка, го потпишал записникот со што испитувањето завршило. Во одговорот не известуваат дека овие факти се забележани на записник за испитување за обвинет КО број 62/19 од 12.02.2021 година. Понатаму во одговорот не известуваат дека кога обвинетиот повторно бил повикан на 17.03.2021 година да ја изнесе својата одбрана откако му биле дадени скенираните докази од италијански преведени на македонски јазик, истиот изјавил дека во постапката ќе го користи албанскиот јазик како негов мајчин јазик и побарал сите докази да му бидат преведени на албански јазик за да може да даде квалитетна одбрана. Поради таа причина веднаш бил повикан преведувач [redacted] кој е овластен судски преведувач да биде присутен и да преведува за потребите на обвинетиот. Обвинетиот повторно барал да се закаже нов термин и Записникот го потпишал своерачно. На 06.04.2021 година подносителот на претставка бил повторно повикан во присуство на неговиот адвокат [redacted] и судскиот преведувач [redacted] со цел да се произнесе за својата одбрана. Обвинетиот [redacted] поучен за правото на користење на мајчин јазик во постапката изјавил дека ќе го користи правото за мајчин јазик-албански по што на обвинетиот во тој момент на сочинетиот записник присутниот преведувач вербално, на неговиот мајчин јазик му ги прочитал доказите за кои се терети и кои се наведени во записникот. На ова обвинетиот изјавил дека бара доказите писмено да му се преведат на албански јазик, а не само да му се прочитаат од причина што терминологијата во доказите му била нејасна, а станувало за тешки обвинувања против него. Потоа навел дека тој во

është zhvilluar procedura dhe udhëzimet e regjistruara në procesverbal, ai ka nënshkruar të njëjtën. Më pas ai është udhëzuar në gjuhën maqedonase për të drejtat dhe obligimet e tij në pajtim me nenin 205 paragrafi 2 dhe nenin 206 të Kodit të procedurës penale. Sapo kuptoi udhëzimet, nënshkroi secilën prej tyre. Personi [redacted] nuk ka komentuar mbi veprimet procedurale të kryera, ka firmosur procesverbalin, i cili i ka dhënë fund shqyrtimit. Në përgjigje na njoftojnë se këto fakte janë shënuar në procesverbalin e marrjes në pyetje për të akuzuarin, KM me numër 62/19 të datës 12.2.2021. Për më tepër, në përgjigje na njoftojnë se kur i akuzuari është thirrur sërish më datë 17.3.2021 për të paraqitur mbrojtjen e tij pasi i është dhënë prova e skanuar nga italishtja e përkthyer në maqedonisht, i njëjti ka deklaruar se në procedurë do të përdorë gjuhën shqipe si gjuhë amtare dhe kërkoi që të gjitha provat të përkthehen në shqip që të mund të bëjë një mbrojtje cilësore. Për këtë arsye, menjëherë është thirrur përkthyesi [redacted] i cili është përkthyes i autorizuar gjyqësor për të qenë i pranishëm dhe për të përkthyer për nevojat e të akuzuarit. I akuzuari sërish ka kërkuar që të caktohet një takim i ri dhe procesverbalin e ka nënshkruar me dorën e tij. Më 6 prill 2021, parashtruesi i kërkesës u thirr sërish në prani të avokatit të tij [redacted] dhe përkthyesit gjyqësor [redacted] për të dhënë mendim për mbrojtjen e tij. I akuzuari [redacted] i udhëzuar për të drejtën e përdorimit të gjuhës amtare në procedurë, ka deklaruar se do ta shfrytëzojë të drejtën e përdorimit të gjuhës amtare – shqipes, pas së cilës, në atë moment, përkthyesi i pranishëm në procesverbal, në gjuhën e tij amtare, në mënyrë verbale ia ka lexuar të akuzuarit provat për të cilat ai akuzohet dhe të cilat janë të shënuara në procesverbal. Për këtë, i akuzuari ka deklaruar se ka dashur që provat t'i përkthehen në shqip, dhe jo vetëm t'i lexohen, sepse terminologjia në prova ishte e paqartë për të dhe bëhej fjalë për akuza të rënda ndaj tij. Më pas ai deklaroi se ndërkohë kishte punësuar një avokat në Itali, i cili ishte shqiptar dhe

меѓувреме во Италија ангажирал адвокат кој бил Албанец и со кого комуницирал на албански јазик и требало и нему да му бидат доставени доказите на албански јазик и тој сакал податоците од доказите да ги сподели со неговото семејство и да се консултира со сопругата која не разбира македонски јазик и поради тоа одбил да даде исказ.

Обвинителниот акт кој подоцна бил даден до судот бил преведен на албански јазик во текот и во текот на судењето му било обезбедено преведувач.

Во одговорот исто така, не известуваат дека обвинетиот [redacted] скоро и никогаш не го користи албанскиот јазик во текот на судските рочишта и со судот комуницира на македонски јазик и покрај присутен преведувач на албански јазик. Исто така, известуваат дека сопругата на обвинетиот нема никаква процесна улога во предметот за да има потреба неа лично да и се преведуваат доказите. Од друга страна за адвокатот кој наводно обвинетиот го ангажирал во Италија не е појаснето во кој предмет е тој адвокат ангажиран дотолку повеќе што овие докази преведувачот усно му ги превел се однесуваат на кривична постапка што се спроведува во македонски суд, а не во италијански суд. Впрочем поради правилото NON BIS IN IDEM за истиот кривичен настан не може да му се суди на ист обвинет и пред друг суд.

me të cilin komunikonte në gjuhën shqipe dhe provat duhej t'i ishin dorëzuar në gjuhën shqipe dhe donte t'i shpërndante të dhënat nga provat me familjen e tij dhe të konsultohet me gruan e tij, e cila nuk e kupton gjuhën maqedonase dhe për këtë arsye ka refuzuar të dëshmojë.

Aktakuza e cila më vonë iu dorëzua gjykatës, gjatë gjykimit është përkthyer në gjuhën shqipe dhe gjatë gjykimit atij iu sigurua edhe një përkthyes.

Në përgjigje na bëjnë të ditur se i akuzuari Jahi Jahija pothuajse asnjëherë nuk e përdor gjuhën shqipe gjatë seancave gjyqësore dhe komunikon me gjykatën në gjuhën maqedonase përkundër pranisë së një përkthyesi në gjuhën shqipe. Ata gjithashtu na njoftojnë se bashkëshortja e të akuzuarit nuk ka asnjë rol procedural në këtë rast në mënyrë që të ketë nevojë që provat t'i përkthehen personalisht asaj. Nga ana tjetër, për avokatin që pretendohet se është punësuar nga i akuzuari në Itali, nuk sqarohet se në cilin rast merret ai avokat, aq më tepër që këto prova, të cilat përkthyesi i ka përkthyer gojarisht për të, i referohen një procedure penale që kryhet në një gjykatë maqedonase, jo në një gjykatë italiane. Në fund të fundit, për shkak të rregullit NON BIS IN IDEM, për të njëjtën ngjarje penale nuk mund të gjykohet i akuzuari i njëjtë pranë një gjykate tjetër.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација при разгледувањето на претставката, достапните докази и одговорот на претставката, утврди дека во конкретниот предмет не можат да се најдат никакви факти и докази дека е извршена дискриминација во основ на етничка припадност и јазик областа на правосудство и управа. Нашиот Законот за Кривична постапка во членот 9 став 3 експлицитно предвидува дека органот што ја води постапката ќе обезбеди усно преведување

Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi, gjatë shqyrtimit të ankesës, dëshmive në dispozicion dhe përgjigjes në parashtresë, konstatoi se në rastin konkret nuk mund të konstatohen fakte dhe prova se është kryer diskriminim në bazë të përkatësisë etnike dhe gjuhësore në fushën e gjyqësorit dhe administratës. Ligji ynë për Procedurën Penale në nenin 9 paragrafi 3 shprehimisht parasheh se autoriteti që e zhvillon procedurën do të sigurojë një përkthim gojor të asaj që personi dhe të tjerët prezantojnë, si dhe

на тоа што лицето и другите го изнесуваат, како и на исправите и на другиот пишан доказен материјал. Органот што ја води постапката ќе обезбеди писмено да се преведе пишаниот материјал **што е од значење** за постапката или за одбраната на обвинетиот.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, при утврдување на фактичката состојба посебно во предвид го имаше и членот 6 став 3 од Европската конвенција за човекови права според која не се бара писмен превод на секој писмен доказ или службена преписка во постапката. Помошта од преведувач, во таа смисла треба да биде таква да овозможи обвинетиот да има знаење за случајот против него и да се брани така што пред судот ќе може да изнесе своја одбрана на јазик разбирлив за него. Комисијата за спречување и заштита од дискриминација констатира дека правата на подносителот на претставка се целосно запазени и согласно Законот за кривична постапка и согласно Конвенцијата за заштита на човекови права. Обвинетиот во истражната постапка на јазикот што го разбира, преку овластен судски преведувач бил детално известен за природата и причините на обвинението подигнато против него и му е овозможена и дадена можност одбраната да ја даде на својот мајчин јазик преку овластениот судски преведувач.

Имајќи го предвид горенаведеното Комисијата констатира дека во конкретниот случај не е исполнета законската дефиниција за дискриминација кој гласи:

"Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација

dokumenteve dhe materialeve të tjera dëshmuese me shkrim. Autoriteti që e zhvillon procedurën do të sigurojë që materiali i shkruar **që është i rëndësishëm** për procedurën ose për mbrojtjen e të akuzuarit të përkthehet.

Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi gjatë konstatimit të gjendjes faktike ka pasur parasysh edhe nenin 6 paragrafi 3 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, sipas të cilës nuk kërkohet përkthim me shkrim i çdo prove me shkrim apo korrespondencë zyrtare në procedurë. Ndihma e një përkthyesi, në këtë kuptim, duhet të jetë e tillë që t'i mundësojë të akuzuarit të ketë njohuri për çështjen kundër tij dhe të mbrohet në mënyrë që të mund të paraqesë mbrojtjen e tij para gjykatës në një gjuhë të kuptueshme për të. Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi thekson se të drejtat e parashtruesit respektohen plotësisht në përputhje me Ligjin e Procedurës Penale dhe Konventën për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut. I akuzuari në procedurën hetimore në gjuhën që kupton, përmes përkthyesit të autorizuar gjyqësor, është njoftuar në detaje për natyrën dhe arsyet e akuzës që i është ngritur dhe i është dhënë mundësia që mbrojtjen e tij ta paraqesë në gjuhën e tij amtare përmes përkthyesit të autorizuar gjyqësor.

Duke marrë parasysh atë që u tha më lartë, Komisioni arrin në përfundimin se në rastin konkret nuk është plotësuar definicioni ligjor për diskriminim, që thotë:

"Diskriminim është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose dhënie e përparësisë që bazohet në bazë diskriminuese, me bërje ose mosbërje, që kanë për qëllim ose rezultat parandalimin, kufizimin, pranimin, gëzimin ose realizimin e të drejtave dhe lirive të personit ose grupit të caktuar në bazë të barabartë me të tjerë. Kjo i përfshin të gjitha format e diskriminimit duke përfshirë edhe pamundësimin e përshtatjes adekuate dhe pamundësimin e qasjes

вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите.“

Согласно надлежностите од член 21 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, а врз основа на горенаведеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на мислењето дека во конкретниот случај не е сторена дискриминација врз основ на етничка припадност и јазик во областа на правосудство и управа, од страна на Јавен Обвинител во Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција [redacted] спрема [redacted] од Куманово.

Доставено до:

1. Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција Маја Конеска, Крсте Мисирков бб, 1000 Скопје
2. [redacted] С.Оризаре Куманово

dhe arritshmërisë së infrastrukturës, të mirave dhe shërbimeve".

Në përputhje me kompetencat nga neni 21 i Ligjit të Parandalimit dhe Mbrojtjes nga Diskriminimi dhe në bazë të asaj që u tha më lartë, Komisioni i Parandalimit dhe i Mbrojtjes nga Diskriminimi vendosi si në dispozitiv të mendimit se në rastin konkret nuk është bërë diskriminim në bazën e përkatësisë etnike dhe gjuhësore në fushën e drejtësisë dhe administratës, nga Prokurorja Publike në Prokurorinë Publike Themelore për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit, [redacted] kundër [redacted] nga Kumanova.

Dorëzuar deri te:

1. Prokuroria Themelore Publike për ndjekjen e krimit të organizuar dhe korrupsionit, Krste Misirkov pn, 1000 Shkup
2. [redacted] Fsh. Orizare, Kumanovë

Претседател/ Kryetar
Исмаил Камбери